

**KESAN PERUBAHAN DASAR KERAJAAN TERHADAP INDUSTRI PERCETAKAN  
MELAYU: SATU ANAISIS KANDUNGAN**  
(Effects of Change in Government's Policy on Malay Printing Industry: A Content Analysis)

Mohd Khairul Azahari Abdul Rani, Hamed Mohd Adnan & Azian Tahir

---

**ABSTRAK**

Pencetak-pencetak Melayu adalah satu-satunya kaum yang diberi tanggungjawab oleh Kerajaan Malaysia untuk melaksanakan segala urusan perolehan percetakan kerajaan. Keistimewaan yang diberikan ini membolehkan kaum ini Berjaya dalam perniagaan percetakan. Melalui satu gabungan iaitu Persatuan Pengusaha Percetakan Melayu Malaysia (PPPMM) telah meletakkan nama kaum Melayu terus unggul. Sejak sekian lama berkecimpung dalam urusan perolehan percetakan kerajaan, pencetak-pencetak Melayu mula dihimpit dengan masalah yang tidak pernah difikirkan akan berlaku. Pelaksanaan keputusan kerajaan untuk mengkorporat dan menswastakan beberapa agensi yang suatu ketika dulu menjadi tempat untuk pencetak Melayu memperolehi rezeki telah menjatuhkan ekonomi mereka. Objektif kajian ini ialah untuk mengkaji dokumen-dokumen PPPMM yang bertindak sebagai wakil dan tulang belakang industri percetakan Melayu. Dokumen-dokumen yang dikaji ialah siri-siri memorandum dan surat terbitan PPPMM kepada pemimpin dan pentadbir tertinggi kerajaan bagi menyuarakan kebimbangan yang dihadapi oleh pencetak Melayu. Analisis kandungan diguna sebagai kaedah penyelidikan dalam kajian ini. Hasil analisa bahan-bahan ini akan dijadikan dapatan kajian dan dinyatakan dalam bentuk perbincangan. Melalui kajian ini pengkaji dapat menilai sejauh mana kesan yang diterima oleh pencetak Melayu kesan dari perubahan dasar kerajaan ini. Dengan terhasilnya kajian ini diharap para pemimpin dan pentadbir kerajaan dapat menangani isu yang telah lama berlarutan ini.

**Kata kunci:** Jabatan Percetakan Negara, Dawama, Percetakan Nasional Malaysia Berhad, pengkorporatan, penswastaaan, pencetak Melayu.

**ABSTRACT**

Malay printing business individuals were the only ethnic group which was given the responsibility by the Malaysian government to handle all issues regarding acquisition of government's printing work. Such privilege paved the way to success for all Malay printing businessmen. Through a collaboration initiated by Persatuan Pengusaha Percetakan Melayu Malaysia (PPPMM), the Malays marked their presence in the printing industry. Nevertheless, after running all the tasks involving government's printing acquisitions, these Malay businessmen began to face unexpected challenge. The government's decision to corporatize and

privatize several agencies which were once the source of printing jobs for the Malays had put a halt on their earnings. Hence, the main objective of this study is to analyze PPPMM documents that act as representatives as well the backbone of the Malay printing industry. Selected documents which will be part of the analysis are made of series of memorandums and PPPMM's published letters to the leaders and highest government's officials in which the organization voiced out their grievances on the plight of the Malay printing operators. Content analysis of all these materials is the research method of this study. Results obtained from the materials will be taken as findings and they will be presented in the form of discussion. Through this study, the researcher is able to evaluate the effects of the policy change on the Malay printing businessmen. It is also hoped that this research will draw the right attention from the leaders and highest government officials and direct them to find the solution to the problem that has plagued the industry.

**Keywords:** Jabatan Percetakan Negara, Dawama, Percetakan Nasional Malaysia Berhad, corporatize, privatize, Malay printers

---

## **PENDAHULUAN**

Kajian ini membincangkan tentang perubahan dasar kerajaan dan kesan yang diterima oleh pencetak-pencetak Melayu. Penekanan kajian ini tertumpu kepada arahan-arahan perbendaharaan dan pekelilingan kerajaan yang berkaitan dengan industri percetakan. Selain itu, kajian ini juga turut mengkaji kesan yang dihadapi oleh pengusaha percetakan Melayu setelah kerajaan mencapai keputusan untuk mengkorporat dan menswastakan dua buah agensi percetakannya yang menjadi sumber utama pendapatan mereka. Dua buah agensi berikut ialah Jabatan Percetakan Negara (JPN) telah dikorporatkan menjadi Percetakan Nasional Malaysia Berhad (PNMB) bermula pada tahun 1993. Sebuah lagi agensi yang terlibat dalam kajian ini ialah Bahagian Percetakan dan Pemasaran, Dewan Bahasa dan Pustaka (DBP) yang telah diserahkan kepada syarikat swasta Dawama Sdn Bhd untuk mengambil fungsi dan peranan mencetak serta memasarkan penerbitan DBP.

Pada peringkat awal pengambilalihan kedua-dua agensi terbabit oleh pengurusan baru, ianya mewujudkan satu bentuk persefahaman di antara agensi-agensi berikut dengan para pengusaha percetakan Melayu. Setelah beberapa lama pengkorporatan dan penswastakan ini berlaku, sedikit demi sedikit kepincangan dan pelanggaran syarat telah berlaku di antara agensi-agensi tersebut dengan pengusaha percetakan Melayu hingga menjejaskan pendapatan dan ekonomi syarikat mereka. Sesungguhnya langkah kerajaan untuk mengkorporat dan menswastakan JPN dan DBP telah menyumbang kepada kejatuhan industri percetakan orang Melayu kerana tiada pemantauan dan penguatkuasaan dilaksanakan.

Perkembangan teknologi percetakan dan komunikasi dunia juga mengundang kepada kejatuhan ekonomi dalam kalangan pengusaha percetakan Melayu. Pengusaha-pengusaha Melayu tidak lagi dapat memiliki teknologi percetakan yang lebih moden ekoran kejatuhan ekonomi akibat terkesan dengan pengkorporatan dan penswastakan tersebut. Kejatuhan ekonomi

ini akibat dari ketiadaan tender percetakan dari Kerajaan Persekutuan, kerajaan negeri dan seluruh agensi-agensi kerajaan setelah pengkorporatan dan penswastan ini berlaku. Perkara ini berlaku kerana kebergantungan pengusaha-pengusaha percetakan Melayu kepada tender percetakan kerajaan cukup tinggi (Profil Persatuan Pengusaha Percetakan Melayu Malaysia, 1992). Sejarah menunjukkan pengusaha-pengusaha percetakan Melayu pernah gemilang dengan hasil kekayaan dengan mencetak tender kerajaan seperti buku teks dan dokumen-dokumen kerajaan. Kini industri percetakan Melayu mengalami kejatuhan oleh kerana kekurangan tender mencetak yang disalurkan kepada mereka. Sehingga penyelidikan ini dijalankan pengusaha-pengusaha percetakan Melayu masih mengharapkan bantuan dari segi pemberian tender percetakan dari kerajaan. Memetik wawancara Harian Metro bertarikh 12 April 2005 bersama Presiden Persatuan Pengusaha Percetakan Melayu Malaysia (PPPMM), Dato Badruddin Abu Bakar beliau menjelaskan:

“Saya tidak malu mengatakan kebanyakan pengusaha syarikat percetakan Bumiputera masih mengharapkan projek kerajaan. Ini kerana ramai usahawan Bumiputera dalam pelbagai bidang lain, begitu juga syarikat senaraian awam di Bursa Malaysia berjaya membangunkan perniagaan kerana kontrak kerajaan. Namun, tidak dinafikan ada juga syarikat yang berjaya tanpa sokongan dan pertolongan daripada kerajaan dan ini bergantung kepada jenis industri yang diceburi”.

(Sumber: Harian Metro bertarikh 12 april 2005)

Penekanan dan fokus kajian lebih terarah bermula dari tarikh ketetapan baru kerajaan tentang pengkorporatan JPN dan juga penswastan Bahagian Percetakan dan Pemasaran DBP. Fokus pada tempoh tersebut dianggap sebagai mercu tanda dalam kajian kerana ia merupakan detik-detik sukar orang Melayu dalam industri ini. Pada peringkat awal penglibatan orang Melayu dalam percetakan bermula tahun 1970 hingga 1991, industri ini berjaya menaikkan pendapatan orang Melayu pada masa itu (Profil Persatuan Pengusaha Percetakan Melayu Malaysia, 1992). Pelbagai kejayaan berjaya dikecapi dalam industri ini seperti perolehan percetakan kerajaan bernilai jutaan ringgit pada orang Melayu yang juga ahli Persatuan Pengusaha Percetakan Melayu Malaysia (PPPMM).

Teras kajian ini ialah mengkaji tentang perubahan dasar atau ketetapan yang dibina oleh kerajaan untuk mengawal segala aktiviti percetakan kerajaan yang melibatkan keseluruhan pengusaha percetakan Melayu. Pengusaha percetakan Melayu diberi keistimewaan untuk memiliki sepenuhnya perolehan percetakan kerajaan berbanding kaum-kaum lain (Profil Persatuan Pengusaha Percetakan Melayu Malaysia, 1992). Selain faktor di atas, keputusan kerajaan untuk menyerahkan (swasta) Bahagian Percetakan dan Pemasaran DBP juga dikaji kerana berkait dengan kejatuhan ekonomi kaum Melayu dalam percetakan.

Rata-rata syarikat percetakan Melayu wujud di negara ini sejak awal tahun 1970 lagi (Profil Persatuan Pengusaha Percetakan Melayu Malaysia, 1992). Walaupun orang Melayu secara serius membabitkan diri dalam industri percetakan pada awal tahun 1980, tetapi segelintir orang Melayu pada ketika itu telah memulakan perniagaan percetakan sejak tahun 1970 lagi. Beberapa potensi dan peluang dilihat sebagai permulaan untuk bangkit dalam industri percetakan telah menyebabkan mereka memulakan perniagaan ini. Hasilnya boleh dilihat dengan

tertubuhnya Persatuan Pengusaha Percetakan Melayu Malaysia (PPPMM) yang telah didaftarkan pada 22hb Jun 1975 di mana Ybhg. Tan Sri Sanusi Junid (ketika itu Dato' Seri) telah dilantik sebagai presiden yang pertama. Persatuan ini telah ditubuhkan atas nasihat Dewan Perniagaan dan Perusahaan Melayu Malaysia (DPPMM) yang melihat perlunya satu persatuan diwujudkan untuk mewakili pencetak-pencetak Melayu yang masih baru ketika itu.

Pada tahun 1981 kepimpinan negara yang diterajui oleh Ybhg. Tun Dr. Mahathir Mohamad (ketika itu Dato' Seri) telah membawa lembaran baru kepada pencetak-pencetak bumiputera. Pada masa pemerintahan Tun, kerajaan telah membuat ketetapan di mana kesemua kerja yang melibatkan percetakan kecuali kerja percetakan bahan-bahan rahsia dan keselamatan kerajaan perlu diserahkan kepada pencetak-pencetak bumiputera yang berdaftar dengan PPPMM (Profil Persatuan Pengusaha Percetakan Melayu Malaysia, 1992). Keputusan kerajaan ini membolehkan industri percetakan orang Melayu terus berkembang dan lebih maju.

Hasil keputusan itu telah menyaksikan pendaftaran syarikat percetakan orang Melayu semakin bertambah. Kesenambungan peningkatan tersebut, pendaftaran keahlian dalam PPPMM juga turut bertambah sehingga mencecah 80 buah syarikat. Kerajaan juga telah membuka peluang yang lebih besar untuk orang Melayu melebarkan perniagaan mereka. Antara bantuan yang diberikan seperti modal, kelengkapan premis perniagaan seperti komputer, mesin pra-cetak, mesin cetak, pasca cetak. Melihat kepada bentuk bantuan yang diberikan ini peningkatan keahlian syarikat orang Melayu dalam PPPMM semakin bertambah bilangannya kepada 250 buah syarikat.

Dekad 80an menyaksikan industri percetakan dalam kalangan orang Melayu berkembang dengan pesat. Ketetapan yang diberikan kerajaan melalui Arahan Perbendaharaan Bilangan 20 Tahun 1981 mewajibkan semua kerja-kerja percetakan Kerajaan Persekutuan, Kerajaan Negeri dan Badan-badan Berkanun perlu disalurkan kepada pencetak-pencetak Melayu yang berdaftar dengan Kementerian Kewangan dan juga ahli PPPMM. Dari temubual yang dilakukan dengan Presiden Pengusaha Percetakan Melayu Malaysia (PPPMM), Dato' Badruddin Abu Bakar berkata, kini pengusaha-pengusaha percetakan Melayu bertambah besar dan berkembang pesat. Sehingga kini industri ini telah melahirkan ramai tenaga mahir bumiputera mencecah 20,000 orang di seluruh negara berserta dengan pelaburan yang cukup besar. Terdapat dalam kalangan syarikat percetakan Bumiputera telah membuat pelaburan lebih dari RM50 juta.

Kejatuhan orang Melayu dalam bidang percetakan bermula apabila pengkorporatan Jabatan Percetakan Negara (JPN) dan penswastaan Bahagian Percetakan dan Pemasaran, DBP kepada syarikat konsesi iaitu Dawama Sdn. Bhd. Keputusan kerajaan untuk mengkorporat dan menswastakan kedua-dua agensi ini telah menyaksikan kejatuhan yang merudum pencetak Melayu. Perkara ini berlaku oleh kerana tawaran tender percetakan dari kedua-dua agensi berikutan setelah pengkorporatan dan penswastaan ini berlaku amat kurang.

Langkah pengkorporatan JPN kepada PNMB ini dilaksanakan melalui satu garis panduan yang diperkenalkan kerajaan untuk memberi panduan dan langkah yang perlu dituruti oleh JPN setelah dikorporatkan (Profil Persatuan Pengusaha Percetakan Melayu Malaysia, 1992). Surat Pekeliling Perbendaharaan Bilangan 10 Tahun 1993 (SPP10/93) merupakan satu panduan yang

perlu dipatuhi oleh PNMB setelah pengkorporatan JPN. Walaupun kerajaan telah bersetuju untuk menjadikan JPN sebuah syarikat korporat, tetapi kerajaan masih merupakan pemegang saham terbesar dalam syarikat terbabit. Pematuhan syarat dan perniagaan PNMB perlu mematuhi terma dan syarat dalam SPP10/93. Antara kandungan SPP10/93 menyebut segala kepentingan dan hak yang sepatutnya diberikan kepada pengusaha percetakan Melayu perlu disalurkan sepertimana yang diperolehi mereka sebelum pengkorporatan ini berlaku.

Selain isu pengkorporatan JPN, penswastaan Bahagian Percetakan dan Pemasaran DBP kepada syarikat konsesi menjadi penyumbang kedua terbesar masalah yang dihadapi pengusaha percetakan Melayu. Penswastaan ini dilaksana berlandaskan terma dan syarat dalam perjanjian konsesi yang telah ditandatangani antara kerajaan dengan syarikat Dawama Sdn Bhd. Dalam perjanjian tersebut amat jelas kepentingan dan hak pencetak Melayu tidak akan terjejas walaupun agensi ini tidak lagi di tadbir oleh DBP. Namun, setelah penswastaan berlaku pelbagai pelanggaran perjanjian telah berlaku dan kesan yang diterima oleh pencetak Melayu cukup besar. Ketika bahagian ini masih di bawah DBP, keseluruhan penerbitan DBP antaranya urusan percetakan buku teks sekolah Kementerian Pelajaran Malaysia dicetak sepenuhnya oleh orang Melayu. Setelah penswastaan ini berlaku, pihak Dawama telah menyekat dan menafikan hak yang sepatutnya dimiliki oleh orang Melayu.

## **DASAR KERAJAAN**

Penswastaan (privatization) membawa maksud pemindahan perkhidmatan pelaburan atau kepentingan kerajaan sama ada yang sedia ada atau yang baru untuk dikendalikan oleh sektor swasta. Konsep ini amat berlainan dengan konsep pemilik negaraan (nationalization) yang bertujuan untuk menambahkan hak milik dan penguasaan kerajaan dalam kegiatan ekonomi (Yusof Ismail, 1993)

Penswastaan juga boleh juga dimaksudkan kepada pemindahan 3 komponen iaitu tugas pengurusan kerajaan, aset (dengan atau tanpa liabiliti) atau menggunakan aset dan kakitangan kepada sektor swasta. Antara kelebihan utama penswastaan ialah memupuk etika kerja yang cekap dan produktif di kalangan pekerja memandangkan sektor swasta sememangnya diketahui lebih cekap dan lebih bermotivasi dalam urus tadbir sesebuah organisasi. (Okposin, 2003)

Kaedah penswastaan dan pengkorporatan mula mendapat perhatian yang lebih komprehensif apabila Y.A.B Perdana Menteri Malaysia Dato Seri Dr. Mahathir Mohamad melancarkan Dasar Persyarikatan Malaysia pada tahun 1983 yang telah menyentuh peranan pihak swasta dalam pembangunan dan pengurusan negara.

Kajian Okposin, menjelaskan dasar penswastaan diperkenalkan untuk membawa perubahan positif ke dalam organisasi, pengurusan dan meningkatkan prestasi perusahaan awam yang sebelum ini menjadi tanggungjawab kerajaan. Dasar ini jelas menunjukkan satu usaha oleh kerajaan bagi mengurangkan penglibatan langsung dalam kegiatan ekonomi seterusnya mengurangkan tahap dan skop perbelanjaan awam serta membenarkan kuasa pasaran mengawal ekonomi. Selain itu Dasar Persyarikatan Malaysia diperkenalkan adalah bertujuan bagi

menjalinkan hubungan dan memantapkan kerjasama antara sektor awam dan swasta yang diharap dapat meningkatkan pertumbuhan ekonomi Malaysia ke tahap yang lebih baik dan maju. Kajian ini hanya membincangkan isu-isu umum tentang penswataan tetapi penekanan tidak dibincangkan dengan teliti tentang akibat selepas penswastaan itu berlaku kepada pihak swasta yang pernah terlibat dengan agensi terbabit. Walaubagaimanapun kajian Okposin ini boleh dianggap yang terbaik dijadikan panduan tentang isu yang dikaji.

Kajian Fester, JW (1980) tentang penswastaan ini memberi pemahaman yang lebih baik tentang isu yang dikaji. Dasar Penswastaan ini amat berkait rapat dengan perusahaan awam yang diwujudkan oleh kerajaan untuk meningkatkan ekonomi negara dan kemudahan rakyat. Fester menjelaskan perusahaan awam adalah segala kegiatan seperti perindustrian, pertanian, kewangan dan kegiatan komesil lain yang dimiliki sepenuhnya atau separa darinya oleh kerajaan Persekutuan, kerajaan negeri atau agensi-agensi di bawah pentadbiran kerajaan. Penjualan berbentuk barangan atau penyediaan perkhidmatan adalah merupakan perkara-perkara yang termasuk dalam kegiatan berikut seperti penyediaan elektrik, air, pembersihan dan pembentungan, penerbangan awam, kewangan dan pinjaman dan lain-lain.

Merujuk kepada pendapat Fester di atas, pengkaji telah kategorikan dua badan besar yang terlibat sepenuhnya dalam percetakan iaitu pertamanya ialah Jabatan Percetakan Negara sebuah jabatan yang terlibat sepenuhnya dalam urusan percetakan dan pengedaran keseluruhan bahan bercetak kerajaan. Sebuah lagi jabatan ialah Dewan Bahasa dan Pustaka (DBP) yang bertindak sebagai penyunting, pengedar, pencetak keseluruhan bahan-bahan bacaan termasuklah buku teks sekolah di Malaysia. Peranan kedua-dua jabatan amat jelas dalam pengawalan dan pengeluaran perolehan percetakan kerajaan. Peranan kedua-dua jabatan tersebut bukan bertindak sebagai penjual seperti yang dimaksudkan Fester tetapi lebih kepada penyedia perkhidmatan (servis) sahaja. Kedua-dua jabatan ini bertindak sebagai pemudahcara di antara pihak kerajaan dan pencetak dalam urusan perolehan percetakan kerajaan.

Kajian Fester bertepatan dengan kajian yang dijalankan oleh Ismail Yusof (1993). Menurut Ismail, sektor awam bukan sahaja terlibat dalam penyediaan dasar utama dan penentuan arah serta perkhidmatan malah bergiat aktif dalam bidang ekonomi. Tambah Ismail lagi perbelanjaan sektor awam telah meningkat dengan begitu ketara sekitar 28 peratus pada tahun 1975 hingga jumlah itu meningkat kepada 36 peratus pada tahun 1982. Kajian Ismail ini menjadi pelengkap kepada kajian yang dihasilkan oleh Okposin dan Fester di mana maklumat yang terkandung dalam kajian beliau adalah bermula dari cadangan awal dasar tersebut diperkenalkan. Tambah Ismail, beban kewangan dan pentadbiran yang ditanggung kerajaan amat berat sekali jika dasar tersebut tidak dikuatkuasakan. Ismail juga berpendapat beban kemelesetan ekonomi kepada negara juga merupakan pendorong kepada Dasar Penswastaan ini diperkenalkan pada tahun 1983.

Berdasarkan pendapat Okposin (2003), Fester, JW (1980) dan Ismail Yusof (1993) di atas jelas menunjukkan tindakan kerajaan memindahkan tugas Jabatan Percetakan Negara (JPN) kepada sebuah syarikat swasta (korporat) adalah bertujuan untuk membolehkan kerajaan mengurangkan beban pentadbiran dan kewangannya. Selain itu, tujuan pengkorporatan ini juga akan membolehkan kerajaan menumpukan agenda bumiputera yang lain kearah pembangunan

yang mampan. Ini seiring dengan strategi DEB yang mampu meningkatkan sosio ekonomi kaum bumiputera. Pengkorporatan JPN merupakan satu agenda yang baik dihasilkan kerajaan tetapi tanpa pelaksanaan yang baik dan pengawalan oleh kerajaan akan menyebabkan agenda pembangunan bumiputera khususnya kepada pengusaha percetakan Melayu akan gagal terlaksana.

Penubuhan perusahaan awam di Malaysia bermula dari tahun 1960 hingga penghujung tahun 1970 di mana ketika itu Malaysia di ambang kemerdekaan dan sedang bergiat aktif untuk menjadikan negara maju dan boleh berdikari. Ismail Yusof (1993) menambah terdapat beberapa faktor penyumbang kepada penubuhan perusahaan awam di negara ini seperti faktor ketidakseimbangan sosio-ekonomi kaum bumiputera dengan kaum lain, faktor ketidakseimbangan ekonomi mengikut kawasan seperti di negeri utara, pantai timur, pantai barat dan juga Malaysia Timur. Selain itu faktor pengurusan yang lebih fleksibel terhadap kemudahan-kemudahan asas amat diperlukan oleh rakyat seperti pengangkutan, telekomunikasi, bekalan elektrik, air dan lain-lain lagi. Kemudahan ini tidak begitu sesuai ditanggung oleh pihak swasta bagi menjaga kebaikan dan kebajikan sosial masyarakat dan oleh sebab itulah kerajaan melalui perusahaan awam dan agensi milik kerajaan (GLC) telah dipertanggungjawabkan bagi penyediaan kemudahan-kemudahan ini. Ini merupakan kaedah terbaik bagi mengelakkan prosedur yang agak ketat yang perlu dilalui dan juga membolehkan pengurusan yang lebih fleksibel dapat dibentuk.

Kajian Okposin (2003) menjelaskan, kerajaan mempunyai beberapa agenda dan objektif ketika merangka dasar ini. Segala tujuan kerajaan ke arah pembangunan dasar ini perlu difahami dan dipertimbangkan oleh semua pihak terutama agensi-agensi kerajaan. Ini adalah kerana dasar ini mencakupi penswastan perkhidmatan, pelaburan atau perkhidmatan agensi-agensi kerajaan ini. Jelas Okposin lagi, antara objektif dasar penswastan ini ialah bagi meringankan bebanan kewangan kerajaan yang begitu tinggi, meningkatkan kecekapan dan produktiviti kerja seterusnya dapat meningkatkan jumlah penglibatan syarikat dalam industri, meningkatkan tahap pertumbuhan ekonomi di mana syarikat swasta berorientasikan keuntungan akan menggunakan kos pengeluaran yang minimum bagi menghasilkan keluaran pada tahap yang maksimum. Selain itu matlamat kerajaan dengan kewujudan dasar ini juga adalah bagi mengurangkan saiz dan penglibatan sektor awam dalam ekonomi dan merangsang Dasar Ekonomi Baru di mana ianya bagi membolehkan kaum bumiputera berpeluang menyertai dalam sektor pembuatan, pemasaran dan menambah jumlah profesional dalam bidang ekonomi yang diceburi.

Faktor penswastan juga menjadi antara penyumbang kepada kemelesetan industri percetakan Melayu di mana beberapa agensi kerajaan yang suatu ketika dulu merupakan tempat bagi pengusaha-pengusaha percetakan ini memperolehi projek atau tender dari kerajaan. Tindakan kerajaan mengkorporatkan Jabatan Percetakan Negara di bawah pentadbiran swasta yang baru iaitu Percetakan Nasional Malaysia Berhad (PNMB) dan penswastan Bahagian Pemasaran dan Percetakan Dewan Bahasa dan Pustaka (DBP) kepada syarikat konsesi Dawama Sdn Bhd untuk mencetak kesemua bahan-bahan bercetak seperti dokumen-dokumen kerajaan, buku-buku teks dan rujukan telah menyebabkan industri percetakan orang Melayu telah jatuh.

Menurut Okposin (2003) beliau berhujah kesan yang akan diterima oleh sesebuah agensi yang telah diswasta atau dikorporatkan akan lebih baik dari segi kewangan, sumber tenaga manusia, pentadbiran dan pengurusannya. Tambah Okposin kesan itu juga akan dinikmati oleh pihak-pihak yang pernah atau mempunyai kaitan dengan agensi kerajaan yang terlibat dengan pengkorporatan dan penswastaan melalui tadbir urus yang baik. Melalui kajian Okposin ini nasib yang ditimpa oleh pengusaha percetakan Melayu adalah sebaliknya. Mereka menerima nasib yang lebih teruk apabila pihak pengurusan baru mengambil alih pentadbiran dan pengurusan jabatan yang terlibat. Kebenaran dalam kajian Okposin tentang faedah yang boleh dinikmati selepas pengkorporatan dan penswastaan berlaku boleh dinikmati melalui tadbir urus yang baik tetapi jika tidak ditadbir dengan sempurna akan menyebabkan perkara sebaliknya berlaku. Dalam kajian tersebut, beliau tidak memberi contoh syarikat terlibat yang menerima kesan atas tadbir urus yang tidak sempurna. Dengan itu pengkaji boleh mengandaikan kesan yang diterima kini oleh pengusaha percetakan Melayu kini adalah kesan daripada pengurusan agensi (selepas pengkorporatan dan penswastaan) yang tidak baik menurut daripada kajian Okposin tersebut.

Dalam amalan penswastaan yang telah dibincangkan di atas terdapat satu faktor lain yang berkait rapat dengan perniagaan percetakan orang Melayu iaitu perubahan (transformasi) teknologi yang berlaku sama ada dalam dunia komunikasi dan percetakan itu sendiri. Faktor ini merupakan antara perkara yang dikaji dalam kajian ini kerana menjadi penyumbang kepada isu yang dialami oleh pengusaha percetakan Melayu.

## **KAEDAH KAJIAN**

Kajian ini menggunakan kaedah analisis kandungan. Kaedah analisis kandungan boleh ditafsirkan dalam beberapa pengertian. Walaupun mempunyai pelbagai definisi, tetapi kefahamannya tidak berbeza terlalu jauh. Menurut Walizer dan Wienir (1978), mereka berpendapat kaedah analisis kandungan sebagai satu prosedur yang sistematik yang digunakan untuk memeriksa kandungan sesuatu maklumat yang telah direkod. Pendapat Krippendorf (1980) menjelaskan kaedah ini sebagai satu teknik penyelidikan untuk membuat rujukan terhadap data yang terhasil daripada sesuatu pendapat atau konteks.

Untuk memahami dengan lebih jelas tentang kaedah analisis kandungan ini, pendapat Kerlinger (2000) boleh dianggap sebagai tambahan kepada definisi-definisi di atas. Menurut Kerlinger kaedah analisis kandungan ialah satu teknik untuk mempelajari dan menganalisis komunikasi secara sistematik, objektif dan kuantitatif bagi tujuan mengukur angkuh-angkuh sesuatu kajian. Keterangan tentang analisis kandungan oleh Kerlinger boleh dirangkumkan kepada tiga konsep utama. Konsep pertama ialah sistematik. Maknanya di sini, setiap kandungan yang dianalisis dipilih dengan jelas, nyata dan konsisten. Segala maklumat dan butiran yang dipilih perlu mempunyai peluang yang sama untuk dianalisa. Konsep kedua adalah objektif. Maksudnya di sini seseorang pengkaji tidak seharusnya mengambil perihai kelakuan diri sendiri dalam dapatan sesuatu kajian. Konsep ketiga pula ialah kuantitatif. Antara tujuan atau matlamat utama analisis kandungan ialah mesej yang tepat serta representatif. Maksud Kerlinger di sini kuantifikasi amat penting untuk mencapai objektif untuk tujuan ketepatan. Pendapat dari Babbie



(2001) boleh diketengahkan untuk pemahaman yang lebih tentang analisis kandungan ini. Menurut Babbie analisis kandungan merupakan satu kajian mengenai komunikasi antara sifat-sifat kajian yang sesuai untuk kaedah tersebut umpamanya majalah, buku, laman web, memorandum, surat-surat, akhbar, lagu, lukisan, ucapan, mesej, emel, buletin dalam talian, peraturan, undang-undang dan sebagainya.

Bagi kajian ini, analisis kandungan digunakan untuk menyelidik kandungan pilihan iaitu siri-siri memorandum dan surat terbitan PPPMM kepada pemimpin kerajaan dan pentadbir tertinggi kementerian dan jabatan kerajaan. Elemen analisis telah dibahagikan kepada beberapa bidang yang dianalisis supaya kelihatan lebih jelas, nyata dan konsisten. Setelah dianalisis data tersebut akan dikuantifikasikan untuk menghasilkan paduan bidang yang tepat tentang permasalahan yang berlaku pada ahli-ahli PPPMM.

Untuk kajian ini, analisis kandungan digunakan untuk mengkaji kandungan-kandungan pilihan yang terdapat dalam memorandum-memorandum dan semua surat terbitan PPPMM kepada pemimpin negara dan pentadbir kerajaan dalam menarik perhatian mereka tentang masalah yang dihadapi oleh pengusaha percetakan Melayu. Analisis kandungan untuk kajian ini akan cuba menjawab persoalan-persoalan berikut:

- i. Tahap keseriusan yang dialami oleh keseluruhan pengusaha-pengusaha percetakan Melayu akibat dari perubahan dasar kerajaan tentang pengkorporatan dan penswastaan agensi kerajaan.
- ii. Mengukur usaha PPPMM dalam membantu ahli-ahli mereka yang terkesan dengan perubahan dasar kerajaan
- iii. Perbandingan arah tindakan yang terkandung dalam memorandum dan surat terbitan PPPMM sama ada berarah bantahan, cadangan dan sokongan
- iv. Perbandingan perkara-perkara utama yang dibincangkan dalam siri-siri memorandum dan surat-surat terbitan PPPMM

Pengkaji telah mengambil siri-siri memorandum dan surat terbitan dari Setiausaha Agung PPPMM yang mewakili keseluruhan pencetak-pencetak Melayu kepada pemimpin tertinggi kerajaan dan pentadbir kementerian dan jabatan kerajaan sebagai sampel untuk kajian ini. Keseluruhan memorandum dan surat terbitan ini merupakan dokumen asli yang diperolehi dan dibangunkan oleh PPPMM sejak tahun 1992 hinggalah pada tahun 2014. Pertimbangan sampel untuk kajian adalah berdasarkan kepada objektif kajian ini. Selain itu kedua-dua dokumen ini juga merupakan satu-satunya langkah dan cadangan PPPMM yang bertulis untuk menuntut kerajaan dan pihak-pihak yang terlibat bagi mengkaji dan menyelesaikan semua permasalahan yang menimpa nasib pencetak Melayu setelah beberapa ketetapan (dasar) kerajaan diubah.

Bagi melengkapkan kaedah ini pengkaji telah memohon bantuan dari dua orang jurukod. Menurut Wimmer dan Dominick (2006) mereka berpendapat seorang pengkaji perlu memiliki kefahaman dengan bidang yang dikaji. Walau bagaimanapun jurukod tidak semestinya memiliki kefahaman dengan bidang yang dikaji. Langkah seterusnya adalah kerja-kerja mengekodkan kandungan berdasarkan satu helaian borang persamaan (equivalent forms) yang dibangunkan oleh seseorang penyelidik. Helaian borang persamaan ini lazimnya memiliki piawaian tersendiri.

Bagi memastikan setiap bidang yang dikod mempunyai nilai kebolehpercayaan, satu kaedah kebolehpercayaan antara jurukod dan pengkaji telah diadakan. Kaedah ini merupakan satu cara untuk memastikan hasil kajian yang diperolehi itu akan dicapai oleh pengkaji lain melalui penggunaan dan bahan yang sama suatu hari nanti. Dalam kajian ini penggunaan kaedah borang persamaan (equivalent forms) telah dilakukan. Pengkaji memohon bantuan dua orang jurukod untuk menganalisis bahan-bahan yang sama. Hasil penganalisan yang diperolehi dikira secara statistik untuk memperoleh korelasi di antara kedua-dua penganalisis tersebut.

Bagi memastikan tahap kebolehpercayaan analisis kandungan ini, ujian ulangan perlu dikendalikan. Menurut Syed Arabi Idid (1992), ujian ulangan adalah sesuatu ujian yang dilaksanakan pada sesuatu masa dan setelah beberapa ketika ujian yang sama itu diulang sekali lagi ke atas responden. Pengkaji dan kedua-dua jurukod telah melaksanakan ujian ulangan bagi kajian ini dengan melaksanakan pembacaan semula beberapa kali kedua-dua bahan analisis kandungan iaitu memorandum dan surat terbitan PPPMM. Langkah ini disusuli dengan penggunaan borang persamaan oleh pengkaji dan kedua-dua jurukod tentang kategori atau bidang yang dianalisis. Hasil ujian ulangan tersebut akan dicatatkan dalam helaian borang persamaan bagi mencari titik persamaan bidang atau kategori yang dianalisis antara pengkaji dan kedua-dua jurukod.

Kaedah analisis kandungan memerlukan sistem pengkodan yang sistematik dan teratur. Bagi memastikan usaha ini berjaya beberapa langkah telah diaturkan:

- i) Mencatatkan keseluruhan bidang yang terkandung dalam kedua-dua medium yang digunakan PPPMM iaitu memorandum dan surat terbitan dengan memfokuskan kepada bidang-bidang utama yang telah dikenalpasti iaitu pengkorporatan JPN, penswastan DBP, transformasi teknologi dan bidang sampingan.
- ii) Mencatatkan jumlah arah tindakan mengikut bidang-bidang utama dalam kedua-dua medium berikut iaitu memorandum dan surat terbitan PPPMM

Terdapat tiga arah tindakan yang dikaji iaitu bantahan, cadangan dan sokongan dalam kajian dengan merujuk kepada fungsi memorandum dan surat terbitan PPPMM ini dikeluarkan. Menurut Fombrum dan Shanley (1990) dalam kajian tentang kesan pendedahan kenyataan pada media menyatakan sesuatu surat terbitan dan memorandum memiliki beberapa arah tindakan yang terkandung di dalamnya. Pengkaji telah menetapkan kecenderungan arah-arahan tindakan yang terdapat dalam memorandum dan surat terbitan PPPMM iaitu bantahan, cadangan dan sokongan diwujudkan.

Fombrum dan Shanley (1990) juga berpendapat hasrat yang disampaikan melalui memorandum mempunyai beberapa agenda dan tidak hanya fokus kepada satu bidang sahaja. Melalui penggunaan memorandum dan surat terbitan, PPPMM menyatakan usul pelbagai arah dalam menyatakan hasrat mereka. Mengikut Fombrum dan Shanley (1990) walaupun kebiasaannya penggunaan memorandum lebih terarah kepada bantahan, tetapi pada kelaziman juga memorandum digunakan untuk menyatakan hasrat tentang cadangan pelaksanaan sesuatu peraturan dan sokongan kepada cadangan pelaksanaan sesuatu program yang ingin dijalankan.

Penggunaan memorandum oleh PPPMM adalah bertepatan dengan saranan Fombrum dan Shanley dalam kajian yang dihasilkan mereka. Keputusan menganalisis kedua-dua medium ini bagi mendapatkan maklum balas ahli-ahli PPPMM tentang pelaksanaan dan perubahan beberapa ketetapan atau dasar yang dilaksanakan oleh kerajaan.

## **DAPATAN KAJIAN DAN PERBINCANGAN**

Sehingga tahun 2014, PPPMM telah membangunkan kira-kira 14 buah memorandum dan 21 buah surat terbitan atau sisipan yang ditujukan kepada pemimpin dan pentadbir kerajaan. Memorandum-memorandum ini mula dibangunkan sejak isu pengkorporatan Jabatan Percetakan Negara (JPN) mula kedengaran iaitu pada tahun 1992 lagi.

Bermula dari tahun tersebut, memorandum-memorandum ini telah dibangunkan. Pihak PPPMM telah sebulat suara akan terus memperjuangkan nasib pengusaha percetakan Melayu dengan menghasilkan siri-siri memorandum ini. Pengkaji telah berjaya memperolehi 11 buah memorandum dari jumlah keseluruhan sebanyak 14 buah dari simpanan setiausaha agung PPPMM untuk dianalisis. Ini disebabkan perubahan beberapa kali pentadbiran PPPMM dan pemindahan alamat pejabat telah menyebabkan koleksi memorandum tersebut tidak berjaya diperolehi. Dengan itu, tiga buah memorandum tersebut tidak dikaji.

Selain membangunkan memorandum-memorandum berikut, pihak PPPMM juga turut menghasilkan surat terbitan (sisipan) mereka kepada pemimpin dan pentadbir kerajaan sebagai pendokong kepada memorandum yang dihasilkan. Surat-surat terbitan atau sisipan ini telah diterbitkan antara tahun 1996-1998 sebanyak empat buah, tahun 2002-2004 sebanyak enam buah, tahun 2008-2010 sebanyak lima buah dan yang terakhir tahun 2012-2014 sebanyak enam buah. Sehingga kini terdapat 21 buah surat terbitan telah dikeluarkan oleh PPPMM dan pengkaji hanya berjaya memperolehi sejumlah 16 buah sahaja. Perkara ini berlaku disebabkan masalah yang sama dihadapi iaitu perubahan pentadbiran PPPMM dan pemindahan alamat pejabat telah menyebabkan koleksi surat terbitan tersebut tidak berjaya diperolehi. Oleh itu sebanyak lima buah surat terbitan tidak dapat dikaji.

Dari hasil penelitian yang dibuat antara kandungan yang terkandung dalam memorandum dan surat terbitan PPPMM, pengkaji telah mengkategorikan tiga perkara utama yang dibincangkan iaitu pengkorporatan JPN, penswastaaan DBP dan transformasi teknologi. Selain itu terdapat satu lagi bidang yang dilabelkan oleh pengkaji sebagai bidang sampingan (merujuk tentang pemasalahan terencil yang dihadapi oleh PPPMM) juga turut dikategorikan sebagai isu yang diberikan penekanan dalam kajian ini. Terdapat tiga arah tindakan yang terkandung dalam kedua-dua sumber tersebut iaitu bantahan, cadangan dan sokongan PPPMM ke atas beberapa tindakan kerajaan. Tiga arah ini boleh diterjemahkan sebagai bentuk tindakan oleh PPPMM kepada beberapa keputusan yang dibuat kerajaan. Walaupun fungsi PPPMM untuk memperjuangkan nasib pengusaha percetakan Melayu dalam mendapatkan hak mereka kembali melalui memorandum dan surat terbitan, terdapat juga beberapa bentuk sokongan dan cadangan yang diusulkan mereka kepada kerajaan untuk penyelesaian masalah ini. Kesemua tindakan ini diterjemahkan melalui memorandum dan surat terbitan yang dikeluarkan oleh PPPMM.

Dari segi statistik, analisis kandungan untuk 11 daripada 14 buah memorandum PPPMM kepada pemimpin negara dan pentadbir kerajaan sejak dari tahun 1992 hingga 2014 telah mencapai 78.6% untuk kajian ini. Dengan peratusan yang tinggi, ia amat wajar digunakan sebagai sampel kajian ini. Menurut Nunnally (1978), beliau berpendapat tahap piawaian minimum yang boleh diterima kebolehpercayaan ialah 70 peratus bagi penyelidikan bersifat peninjauan. Justeru itu, peratusan tinggi yang diperolehi menghasilkan kebolehpercayaan yang baik. Manakala analisis kandungan pada surat terbitan PPPMM sejumlah 16 daripada 21 buah pula mencatatkan 76.2% untuk kajian ini. Peratusan untuk analisis kandungan pada bahan ini juga menunjukkan peratusan yang juga tinggi. Oleh kerana analisis kandungan pada kedua-dua bahan berikut mencatatkan peratusan yang tinggi, kebolehpercayaan analisis tersebut pada kajian ini begitu baik untuk diterima.

Melalui penganalisan yang telah dibuat pada memorandum dan surat terbitan PPPMM, pengkaji telah mengambil 73 item berkecenderungan arah tindakan bantahan, 80 item berkecenderungan arah tindakan cadangan dan 66 item berkecenderungan arah tindakan sokongan. Uma Sekaran, 1992 berpendapat jumlah sampel yang diambil ini berdasarkan jadual penentuan saiz sampel. Daripada jumlah yang diperolehi melalui ujian persamaan, sebanyak 58 item berkecenderungan arah tindakan bantahan telah dicatatkan. Manakala sebanyak 66 item berkecenderungan arah tindakan cadangan dan 50 item berkecenderungan arah tindakan sokongan telah dikod ke dalam kategori-kategori yang mempunyai persamaan antara pengkaji dan penganalisis. Melalui keputusan tersebut menunjukkan nilai persetujuan adalah 79% mewakili arah tindakan bantahan, arah tindakan cadangan pula mencatatkan 82% dan arah tindakan sokongan pula mencatatkan sejumlah 75%. Keputusan kebolehpercayaan untuk ketiga-tiga arah tindakan menunjukkan peratusan yang tinggi. Nunnally (1978) mencadangkan kadar piawaian paling minimum untuk diterima kebolehpercayaan adalah pada kadar 70% untuk sesebuah penyelidikan berkonsep peninjauan. Oleh itu, hasil keputusan kebolehpercayaan untuk analisis kajian ini berada dalam kedudukan yang baik.

Jadual 1 menunjukkan taburan maklumat dalam kedua-dua medium berikut berdasarkan kategori bidang yang telah ditetapkan. Berdasarkan jumlah maklumat yang terkumpul mengikut bidang yang ditetapkan, PPPMM melalui memorandum menyatakan sebanyak 145 siri berkaitan bidang utama yang dibincangkan berbanding surat terbitan PPPMM hanya menyebut 125 siri sahaja. Secara peratusannya, melalui memorandum menyiarkan 53.70 peratus (145 siri) manakala surat terbitan menyiarkan 46.30 peratus (125 siri) maklumat tentang bidang yang ditetapkan. Daripada jumlah itu, memorandum paling banyak menyiarkan bidang pengkorporatan Jabatan Percetakan Negara (JPN) iaitu 16.67 peratus (45 siri), ia diikuti dengan bidang penswastan DBP 14.44 peratus (39 siri), bidang transformasi teknologi 10 peratus (27 siri) dan bidang yang terakhir ialah bidang sampingan 5.19 peratus (14 buah).

Surat terbitan PPPMM pula menyiarkan keputusan yang agak sama dengan medium memorandum. Bidang pengkorporatan JPN menjadi matlamat utama surat terbitan PPPMM dikeluarkan dengan 17.41 peratus (47 siri), kemudian diikuti dengan bidang penswastan DBP 15.55 peratus (42 siri), bidang transformasi teknologi mengambil tempat ketiga dengan 12.96 peratus (35 siri) dan akhir sekali bidang sampingan 7.80 peratus (21 siri)

**Jadual 1: Taburan Bidang Utama Dalam Memorandum dan Surat Terbitan PPPMM**

<b>Dokumen</b>	<b>Memorandum</b>		<b>Surat Terbitan</b>		<b>Jumlah</b>	
	<b>f</b>	<b>%</b>	<b>f</b>	<b>%</b>	<b>f</b>	<b>%</b>
Peng korporatan JPN	45	16.67	47	17.41	92	34.10
Penswastan DBP	39	14.44	42	15.56	81	30.00
Transformasi Teknologi	27	10.00	35	12.96	62	22.96
Bidang Sampingan	14	5.19	21	7.78	35	12.97
<b>Jumlah</b>	<b>125</b>	<b>46.30</b>	<b>145</b>	<b>53.70</b>	<b>270</b>	<b>100.00</b>

Perubahan ketetapan kerajaan jelas menunjukkan industri percetakan Melayu semakin dihimpit dengan pelbagai masalah. Penggunaan kedua-dua medium ini menunjukkan PPPMM yang mewakili keseluruhan pengusaha percetakan Melayu di Malaysia sedaya upaya mencuba dengan menghantar kedua-dua dokumen ini untuk meraih simpati pemimpin dan pentadbir kerajaan. Tidak begitu banyak perbezaan yang wujud antara kedua-dua dokumen ini memandangkan hanya empat bidang utama itu sahaja yang banyak dibincangkan dalam kedua-dua dokumen berikut.

Walaupun kedua-dua dokumen ini digunakan sebagai senjata utama untuk meraih simpati dan mendapat pembelaan daripada pemimpin dan pentadbir kerajaan, wujud beberapa kecenderungan arah tindakan yang dimuatkan dalam dokumen-dokumen berikut. Pada peringkat awal pembacaan pengkaji dan penganalisis terhadap dokumen-dokumen yang diperolehi menjangkakan hanya arah tindakan bantahan sahaja yang terkandung tetapi jangkaan awal itu meleset. Terdapat tiga jenis arah tindakan atau pendekatan yang digunakan PPPMM melalui kedua-dua dokumen berikut iaitu bantahan, cadangan dan sokongan.

**Jadual 2: Taburan Arah Tindakan Dalam Memorandum**

Arah Tindakan	Bantahan		Cadangan		Sokongan		N	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Peng korporatan JPN	26	20.80	14	11.20	5	4.00	45	36.00
Penswastaaan DBP	26	20.80	9	7.20	4	3.20	39	31.20
Transformasi Teknologi	11	8.80	11	8.80	5	4.00	27	21.60
Bidang Sampingan	4	3.20	5	4.00	5	4.00	14	11.20
<b>Jumlah</b>	<b>67</b>	<b>53.60</b>	<b>39</b>	<b>31.20</b>	<b>19</b>	<b>15.20</b>	<b>125</b>	<b>100.00</b>

Berdasarkan jumlah arah tindakan yang dianalisis, dokumen memorandum lebih rendah daripada surat terbitan dalam menyiarkan maklumat berarah sokongan. Daripada 15.20 peratus (19 siri) tindakan berarah sokongan, 4.00 peratus (5 siri) adalah maklumat bidang pengkorporatan JPN, bidang penswastaaan DBP 3.20 peratus (4 siri), bidang transformasi teknologi 4.00 peratus (5 siri) dan akhir sekali bidang sampingan juga 4.00 peratus (5 siri). Sementara itu surat terbitan mencatatkan peratusan yang tinggi iaitu 35.17 peratus (51 siri). Daripada jumlah itu, bidang pengkorporatan JPN mencatatkan 11.03 peratus (16 siri), bidang penswastaaan DBP 6.90 peratus (10 buah). Manakala bidang transformasi teknologi juga mencatatkan 11.03 peratus (16 siri) dan yang terakhir bidang sampingan mencatatkan peratusan yang terendah iaitu 6.21 (9 siri). Hasil keseluruhan menunjukkan surat terbitan mencatat peratusan yang tinggi arah tindakan sokongan dalam setiap bidang.

**Jadual 3: Taburan Arah Tindakan Dalam Surat Terbitan**

Arah Tindakan	Bantahan		Cadangan		Sokongan		N	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Pengkorporatan JPN	19	13.10	12	8.28	16	11.03	47	32.41
Penswastaaan DBP	24	16.55	8	5.52	10	6.90	42	28.97
Transformasi Teknologi	9	6.21	10	6.90	16	11.03	35	24.14
Bidang Sampingan	8	5.52	4	2.76	9	6.21	21	14.48
<b>Jumlah</b>	<b>60</b>	<b>41.38</b>	<b>34</b>	<b>23.45</b>	<b>51</b>	<b>35.17</b>	<b>145</b>	<b>100.00</b>

Pemaparan arah tindakan sokongan dalam kedua-dua dokumen ini menunjukkan ada beberapa langkah atau tindakan yang diambil kerajaan untuk mengekalkan fungsi pengusaha-pengusaha percetakan Melayu yang juga ahli-ahli PPPMM. Tindakan kerajaan ini mendapat sokongan yang padu daripada PPPMM bagi menjamin hak dan keistimewaan yang dinikmati oleh orang Melayu sebelum ini kekal milik mereka. Walaupun tindakan pengkorporatan JPN, penswastaaan DBP, pelaksanaan penggunaan teknologi maklumat dalam segala urusan kerajaan dan beberapa bidang sampingan lain dikuatkuasakan, terdapat beberapa kenikmatan dan keistimewaan orang Melayu masih dikekalkan. Jumlah peratusan yang tinggi arah tindakan sokongan dalam surat terbitan PPPMM menunjukkan terdapat maklum balas positif daripada pihak pemimpin dan pentadbir kerajaan tentang beberapa cadangan yang diusulkan PPPMM pada ketika dokumensurat terbitan itu dikeluarkan.

Dari segi arah tindakan bantahan pula menunjukkan perbezaan yang tidak begitu ketara antara kedua-dua dokumen berikut. Dokumen memorandum memiliki sejumlah 53.60 peratus (67 siri), manakala dokumen surat terbitan pula memiliki 41.38 peratus (60 siri). Daripada jumlah ini, dokumen memorandum menyiarkan 20.80 peratus (26 siri) bagi bidang pengkorporatan JPN dan penswastaaan DBP juga turut mencatatkan peratusan yang sama dengan bidang pengkorporatan JPN iaitu 20.80 peratus (26 siri). Bagi bidang transformasi teknologi ia hanya mencatatkan 8.80 peratus (11 siri) dan bidang sampingan pula mencatatkan peratusan yang terendah iaitu 3.20 peratus (4 siri).

Berbeza pula dengan jumlah peratusan arah tindakan bantahan dalam surat terbitan yang mencatatkan 41.38 peratus bersamaan dengan 60 siri. Daripada jumlah itu, arah tindakan bantahan untuk bidang pengkorporatan JPN mencatatkan 13.10 (19 siri) iaitu jumlah peratusan yang kedua tinggi. Jumlah peratusan yang tinggi arah tindakan bantahan telah dicatatkan untuk

bidang penswastaaan DBP iaitu berjumlah 16.55 peratus (24 siri). Bidang transformasi teknologi dan bidang sampingan masing-masing mencatatkan 6.21 peratus (9 siri) dan 5.52 peratus (8 siri).

Dari segi arah tindakan cadangan juga menunjukkan keputusan yang tidak begitu ketara perbezaannya antara kedua-dua dokumen berikut. Dokumen memorandum kekal mendahului peratusan yang tinggi iaitu 31.20 peratus (39 siri) berbanding surat terbitan yang hanya mencatatkan 23.45 peratus (34 siri). Daripada jumlah ini, dokumen memorandum menyiarkan sejumlah 11.20 peratus (14 siri) bagi bidang pengkorporatan JPN manakala bidang penswastaaan DBP pula mencatatkan hanya 7.20 peratus (9 siri) sahaja. Bidang transformasi teknologi pula mencatatkan 8.80 peratus (11 siri) dan yang terakhir bidang sampingan mencatatkan 4.00 peratus (5 siri).

Jumlah peratusan yang dicatatkan untuk arah tindakan cadangan bagi surat terbitan pula mencatatkan sejumlah 23.45 peratus (34 siri). Daripada jumlah itu bidang pengkorporatan JPN mencatatkan 8.28 peratus bersamaan 12 siri manakala bidang penswastaaan DBP pula mencatatkan 5.52 peratus iaitu 8 siri. Peratusan yang mewakili bidang transformasi teknologi pula mencatatkan 6.90 peratus iaitu bersamaan 10 siri. Jumlah terendah yang dicatatkan ialah 2.76 peratus bersamaan 4 siri mewakili bidang sampingan dalam surat terbitan PPPMM.

Hasil keseluruhannya mencatatkan dokumen memorandum tetap mendahului surat terbitan dari segi arah tindakan bantahan dan cadangan bagi tiap-tiap bidang. Penumpuan kepada arah tindakan bantahan dan cadangan ini jelas menunjukkan PPPMM yang mewakili keseluruhan pengusaha-pengusaha percetakan Melayu menginginkan masalah yang dihadapi mendapat pembelaan yang sewajarnya. Walaupun jika dilihat dari sudut yang lain, fungsi dokumen memorandum ini lebih mirip kepada untuk membantah segala tindakan dan keputusan kerajaan untuk mengkorporat JPN, menswastakan DBP dan beberapa bidang lain tetapi PPPMM tetap mengusulkan beberapa cadangan yang difikirkan wajar untuk kerajaan melaksanakannya. Cadangan yang diusul membolehkan kelansungan orang Melayu untuk terus berjaya dalam industri percetakan.

Usul-usul bantahan yang terkandung dalam kedua-dua dokumen berikut menunjukkan peranan PPPMM terbukti sebagai badan yang memperjuangkan nasib ahli-ahlinya terus terbela dan mendapat perhatian dari pemimpin dan pentadbir kerajaan. Sehingga penulisan ini berjalan, kebanyakan dokumen memorandum ditujukan kepada Perdana Menteri Malaysia dan juga Timbalan Perdana Menteri, serta menteri-menteri yang bertanggungjawab dengan urusan percetakan seperti kewangan dan keselamatan dalam negeri. Walaupun sebegitu banyak usul seperti bantahan, cadangan dan sokongan yang terkandung dalam memorandum berikut, tetapi tindakan-tindakan berikut tidak banyak mendapat keputusan yang memihak kepada PPPMM. Oleh kerana itu surat terbitan PPPMM kepada pentadbir-pentadbir kerajaan pula dikeluarkan untuk membolehkan pihak-pihak berwajib menasihati Perdana Menteri, timbalannya dan juga menteri-menteri yang berkaitan.

Secara perbandingan mendapati dokumen memorandum berada pada kedudukan peratusan yang tinggi dalam pemaparan arah tindakan bantahan dan cadangan iaitu 24.81 peratus dan 14.44 peratus. Berbanding dengan pemaparan arah tindakan sokongan yang begitu tinggi



dicatatkan dalam surat terbitan PPPMM iaitu 18.89 peratus dan 7.04 peratus sahaja melalui memorandum. Arah tindakan sokongan yang tinggi dalam surat terbitan berbanding dengan memorandum didorong oleh beberapa penambahbaikan telah dipersetujui oleh pihak kerajaan seperti penguatkuasaan, semakan semula perjanjian konsesi dan pemberian semula kuasa kepada DBP dalam isu pembahagian kontrak percetakan buku teks dengan pengusaha percetakan Melayu.

Melalui usaha dengan menerbitkan dokumen memorandum dan surat terbitan ini sejak dari awal pemasalahan yang dihadapi oleh pengusaha percetakan Melayu sedikit sebanyak mendapat pembelaan dari pihak kerajaan. Dari hasil analisis yang ditunjukkan pada keempat-empat jadual di atas menunjukkan begitu serius masalah yang dihadapi oleh ahli-ahli PPPMM. Melalui temuramah pengkaji dengan Presiden PPPMM mendapati penggunaan kedua-dua dokumen ini pada peringkat tidak membawa apa-apa kesan pada pemasalahan yang berlaku. Tanpa mengenal erti kalah PPPMM akan terus memperjuangkan nasib ahli-ahlinya sehingga mendapat pembelaan dari pihak kerajaan. Wartick (1992) mendapati terdapat hubungan antara tumpuan pendedahan media (dokumen) dan perubahan dalam reputasi sesebuah syarikat. Pendedahan media (dokumen) terhadap aktiviti dan perjalanan organisasi secara spesifik adalah salah satu faktor pada perubahan reputasi syarikat. Ini jelas menunjukkan bahawa penggunaan pelbagai media (merujuk kepada memorandum dan surat terbitan) mempunyai kesan yang kuat untuk mempengaruhi golongan sasaran.

**Jadual 4: Perbandingan Taburan Arah Tindakan Antara Dokumen Memorandum Dan Surat Terbitan**

Arah Tindakan	Bantahan		Cadangan		Sokongan		N	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Memorandum	67	24.81	39	14.44	19	7.04	125	46.29
Surat Terbitan	60	22.22	34	12.60	51	18.89	145	53.71
<b>Jumlah</b>	<b>127</b>	<b>47.03</b>	<b>73</b>	<b>27.04</b>	<b>70</b>	<b>25.93</b>	<b>270</b>	<b>100.00</b>

## **KESIMPULAN**

Kajian ini mendapati kesan yang diterima oleh pencetak Melayu begitu besar akibat dari perubahan ketetapan dan keputusan kerajaan dalam urusan percetakan. Bermula sejak tahun 1992 di mana langkah pengkorporatan JPN kepada sebuah syarikat korporat yang dikenali Percetakan Nasional Malaysia Berhad (PNMB) telah menyebabkan perniagaan percetakan Melayu mulai bermasalah. Sesungguhnya pada peringkat awal pengkorporatan ini berlaku telah membawa kebimbangan pada pengusaha percetakan Melayu atas langkah yang diambil oleh kerajaan itu. Walaupun keputusan kerajaan tetap dilaksanakan dengan jaminan pengusaha percetakan Melayu tidak akan menerima kesan dari tindakan itu, pengusaha percetakan Melayu melalui PPPMM telah mula mencongak tentang masa depan mereka. Berdasarkan hasil dapatan kajian ini menunjukkan pemasalahan yang dihadapi oleh pencetak Melayu semakin parah setelah langkah penswastaaan Bahagian Pemasaran dan Percetakan Dewan Bahasa dan Pustaka dilaksanakan. Bahagian ini merupakan tempat utama bagi pengusaha percetakan Melayu bernaung di bawah DBP kerana melaluinya segala tender percetakan buku teks dan buku umum terbitan DBP diperolehi. Hubungan pengusaha percetakan Melayu dengan DBP telah lama terjalin dan hasil hubungan yang baik itu telah mewujudkan satu konsep memayungi pengusaha-pengusaha ini di bawah DBP. Akibat dari keputusan kerajaan dengan lembaga pengarah DBP telah mengambil keputusan luar jangka untuk menswastakan keseluruhan urusan pemasaran dan percetakan DBP kepada sebuah syarikat swasta. Bermula dari tahun 2002 penggunaan kedua-dua dokumen iaitu memorandum dan surat terbitan PPPMM telah dibangunkan. Sejak penswastaaan ini berlaku, PPPMM begitu aktif menyalurkan surat terbitan mereka kepada pentadbir-pentadbir kerajaan memohon agar pemasalahan yang dihadapi oleh pengusaha percetakan Melayu mendapat pembelaan. Selain itu, penggunaan surat terbitan juga digunakan oleh PPPMM untuk menyatakan bantahan dan cadangan kepada Kementerian Kewangan agar penggunaan sistem e-perolehan dalam segala urusan pendaftaran dan pemberian tender percetakan kerajaan hanya disalurkan kepada pengusaha percetakan Melayu yang juga merupakan ahli PPPMM. Ini selaras dengan arahan yang termaktub dalam Surat Pekeliling Perbendaharaan Bilangan 10 Tahun 1993 (SPP10/93) yang jelas menyebut hanya pengusaha Melayu dan merupakan ahli PPPMM sahaja yang akan diberikan tender percetakan kerajaan termasuklah kerja-kerja percetakan DBP. Dengan penggunaan sistem e-perolehan itu telah menyebabkan sebegitu ramai pemilik syarikat yang tidak berteraskan percetakan boleh mendaftar di bawah bidang percetakan. Implikasi dari kajian ini membolehkan pihak-pihak berwajib seperti pemimpin dan pentadbir kerajaan sedar akan keresahan dan kesusahan yang dialami oleh pencetak Melayu dalam mengharungi kesan pengkorporatan dan penswastaaan ini. Melalui kajian ini juga diharap mampu membuka mata pemimpin dan pentadbir tertinggi kerajaan untuk mengkaji semula dasar-dasar yang telah dipersetujui ini bagi membuka semula peluang kepada pencetak Melayu. Pengkaji juga mencadangkan agar kajian ini dapat diteruskan oleh pengkaji-pengkaji yang berminat dengan kajian sosio ekonomi ke atas kaum ini.

## **Rujukan**

Abdullah Abdul Rahman (1991). *Konsep Pensyarikatan Malaysia: Strategi Penting Dalam Mencapai Wawasan 2020*. Kuala Lumpur: Unit Penyelidikan Sosioekonomi.

- Ahmat Adam dan Saidaul Nornis Hj Mahali (2001). *Penyelidikan dan Penulisan Ilmiah; Prosiding Seminar Penyelidikan dan Penulisan Ilmiah*. Kota Kinabalu: Pusat Penataran Ilmu dan Bahasa, Universiti Malaysia Sabah
- Barlow, Colin (ed.) (2001). *Modern Malaysia in the Global Economy*, Cheltenham: Edward Elgar
- Bruno, Michael H. (Ed.) (1995). *Pocket Pal: A Graphic Arts Production Handbook (16th ed.)*. Memphis: International Paper
- Cohen, L., & Manoin, L. (1989). *Research Methods in Education (3rd ed.)*. London: Routledge
- Creswell, J.W. (2007). *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches (2nd ed.)*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Denzin, N.K. (1978). *The Research Act: A Theoretical Introduction to sociological Methods*. Second Edition. New York: McGraw-Hill Book Company
- Fester, J.W. (1980). *Public Administration: Theory and Practice*. New Jersey: Prentice Hall.
- Frank J. Romano (2003). *An Investigation into Printing Industry Demographics*. A Research Monograph of the Printing Industry Center, RIT. No. PICRM-2010-04
- Frank J. Romano (2004). *An Investigation Into Printing Industry Trend*. A Research Monograph of the Printing Industry Center, RIT. No. PICRM-2004-05
- Ismail Salleh (1987). *Penswastaan, Kebebasan Dan Pembangunan: Perspektif & Prospek*. Kertas Kerja Seminar Penswastaan Di Malaysia. Kuala Lumpur (Tidak Diterbitkan)
- Ismail Yusof (1993). *Dasar-dasar Kerajaan Malaysia: Tinjauan Menyeluruh*. A.S. Noodeen, Kuala Lumpur
- Malaysia Printing & Supporting Industries Directory 2008
- Malaysia Technology Research Development, Knowledge and Facilities Directory 2004/2005, Pusat Inovasi Sains dan Teknologi Malaysia
- Marshall, Catherine dan Rossman, Gretchen B. (1989). *Designing Qualitative Research*. Newbury Park: Sage Publications.
- Merriam, S.B. (1988). *Case Study Research in Education: A Qualitative Approach*. San Francisco: Jossey-Bass

- Merriam, S.B. (1998). *Qualitative Research and Case Studies Applications in Education*. 2<sup>nd</sup> Edition. San Francisco: Jossey-Bass Publications.
- Neuman, W.L. (1997). *Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches*. Edisi ke-3. Boston: Allyn and Bacon
- Okposin, S.B. (2003). *Perubahan Fasa Ekonomi Malaysia*. Kuala Lumpur: Pelanduk Publications (M) Sdn. Bhd.
- Othman Lebar (2009). *Penyelidikan Kualitatif: Pengenalan kepada Teori dan Metod*. Universiti Pendidikan Sultan Idris, Perak, Malaysia
- Profil Persatuan Pengusaha Percetakan Melayu Malaysia (2002/2004)
- Profil Persatuan Pengusaha Percetakan Melayu Malaysia (2004/2006)
- Profil Persatuan Pengusaha Percetakan Melayu Malaysia (2006/2008)
- Syed Arabi Idid (1992). *Kaedah Penyelidikan Komunikasi dan Sains Sosial*. Dewan Bahasa dan Pustaka. Kuala Lumpur
- Wartick, Steven L., (1992). *The Relationship Between Intense Media Exposure and Change in Corporate Reputation*. *Business & Society*. Vol. 31. 33-40
- William Case, (2004). *Malaysia New Reforms, Old Continuities, Tense Ambiguities*. In Kevin Hewison and Richard Robson, eds. *East Asia and the Trials of Neo-Liberalism*. London Routledge
- Yusof, Zainal Aznam dan B.Deepak, (2008). *Economic Growth and Development In Malaysia: Policy Making and Leadership*. Washington: World Bank

### **Biodata Penulis**

*Mohd Khairul Azahari bin Abdul Rani* adalah pelajar siswazah di Universiti Malaya dan merupakan seorang pensyarah kanan di Universiti Teknologi MARA (Perak).

*Hamed Mohd Adnan* adalah Prof Madya di Jabatan Pengajian Media, Fakulti Sastera dan Sains Sosial, Universiti Malaya

*Azian Tahir* juga adalah pelajar siswazah di Jabatan Sejarah, Universiti Malaya dan merupakan seorang pensyarah kanan di Universiti Teknologi MARA (Perak).